



Tramvies, taxis i autobusos de dos pisos es mesclen amb la gentada. És la frenètica vida de Calcuta.

Calcuta és la ciutat més vera i enèrgica de l'Índia. Capital d'aquest enorme país fins al 1911, es mou avui entre la lepra i el telèfon mòbil. També és l'esperança dels milers de caminants que hi arriben i creuen que aquesta ciutat colossal es reblirà de béns.

FRENESI EN L'ABISME

A Calcuta, filla de Kali, hi sobreviuen quinze milions d'ànimes. Aproximadament, perquè cada dia aquest nombre augmenta i creix, nodrit per gernacions de refugiats del Bangladesh, el país més pobre del món, que travessen la frontera cap a aquesta ciutat impossible. I per milers d'intocables que fugen de la misèria dels camps per abocar-se a la de Calcuta, cap i casal de l'estat de Bengala Occidental, on la misèria és molt més esdernegada. Perquè Bengala és una terra

cega al patiment: ha de ser-ho per a no enfollir.

La relació de Calcuta amb la resta de l'Índia és complexa. Pels bengalins, els altres no són del seu nivell. Així ho pensen els *babu*, els aristòcrates europeïtzats de Calcuta que s'enseyoreixen de l'urbs. Per l'Índia, el nucli de Bengala és narcisista en la seua fatuïtat, i hauria de fer més cas dels cossos dessagnats que demanen almoïna de cap a cap dels seus 426 km² de superfície que no dels seus records com a centre del sub-

continent i del seu esoterisme intel·lectual. Potser. Però cap viatger (a Calcuta, només poden apropar-s'hi els viatgers; els turistes típics no en resisteixen la intensitat) no serà el mateix després de passar per aquesta ciutat vivíssima, suada, fetillera, apassionant, que el deixa sense respiració al menor moviment.

La crueltat. Dels nou-cents milions llargs d'habitants de l'Índia, quatre-cents viuen en la pobresa total i cent són intocables. Per



Mahatma Gandhi hi havia dues esclavituds: la de les dones i la dels intocables. Així, les dones intocables són els éssers més marginals de la Terra, veritable fem. Més o menys com els minusvàlids (trenta-cinc milions en l'Índia), que hi són menyspreats i més ignorats que no els gossos. Calcuta, espill hiperbòlic de l'Índia, ens ho mostra bé, això. Cinc grans castes dominen el país, de les quals es destaquen els sacerdots *brahmin* i els prínceps guerrers *kshatriya*, dels quals descendeix la noblesa gitana. Però cinc mil subdivisions expandeixen fins a la follia el mosaic estamentari. Doncs bé, els intocables en són l'últim esglaió. Hom no pot menjar davant seu perquè contaminen l'aire. No poden ser tocats sense beneir-se amb aigua santa tot seguit. No poden ser estimats perquè són menys que insectes. Oficialment, res d'això no és cert, però el dia a dia diu una altra cosa. A prop del pont de l'estació de Howrah, i estenent-se fins al pont màgic del mateix nom (un garbuix de bigues de ferro que protegeix el riu Ho-

Tota mena de deformitats hi són contemplables. Xiquets amb membranes als braços o velles amb orelles de bèstia de terror.



oghly), hom els pot veure dormint entre cassigalls. De les castes inferiors provenen els conductors de *rickshaws*, carros tirats per cavalls humans. Calcuta és l'únic indret del món on aquest vehicles, els més barats i humils, funcionen només amb la força sanguínia del conductor, sense cap motor. Moltes màfies d'intocables s'han erigit sobre el negoci dels *rickshaws*, substituint els usurers de castes superiors en el control d'aquesta indústria del baix fons. Cavalcant

sobre aquest transport humà, es deixen veure mutacions de carn que l'enteniment no accepta fàcilment. Tota mena de deformitats hi són contemplables. Xiquets amb membranes als braços o velles amb orelles de bèstia de pel·lícula de terror; geperuts nans i *freaks* mutilats per intensificar els sentiments de llàstima, que la màfia controla bo i aprofitant-se del seu treball màrtir. I eunucs que et llancen malediccions, si no els pagues pels seus cants inspirats per Siva.

Calcuta és l'única ciutat del món on perviuen els 'rickshaws' tirats per homes (dalt). El treball dels coolis (a sota) és duríssim. Passen el dia recorrent la ciutat amb pesades càrregues a l'esquena.



PABLO SANJUAN

El pont de Honrah, al fons. Travessa el riu Hooghly en un sol tram de 450 metres sense pilars en les aigües. El pas de 'rickshaws', exercits de bicicletes, carros de bous o 'coolis' en fan un dels més transitats del món. Baix, una altra imatge de Calcuta.

I lepra, carn purulenta sobre dones bellíssimes, sobre vells que agnitzen, sobre els més pobres. Els carrers de Calcuta són jalonats amb aquests "estirabots" de la pell. Terreny de consolació per a la mare Teresa.

De nit els desvalguts dormen al carrer en una de les poques ciutats de l'Índia que té vida nocturna, si bé confinada a cabarets temibles on s'ofereixen la prostitució, l'opi i l'heroïna. Això i les pastilles químiques importades de Goa, la ciutat turística índia que emigrants alemanys han convertit en fàbrica

Transitar per la ciutat ja és un espectacle màxim, sobretot si s'hi escauen les celebracions religioses de Durga Puja.

PABLO SANJUAN



d'èxtasi i cel dels *rave* i la música *psycho-trance*. Per als habitants dels llogarets, Calcuta té deixants de bonhomia onírica i de triomf. Coneixen l'esplendor de la metròpoli, la virulència i fragor de la seua universitat (una de les més grans del món, i també una de les més polèmiques per la força de les seues revoltes estudiantines, on hi ha hagut immolacions *bonze* exigint millores polítiques), els seus cinemes talment palaus i la glòria del seu urbanisme laberíntic. Però en arribar a Calcuta, el somni és a mig aire de l'abisme, perquè la ciutat no pot suportar la cadència migratòria. O més ben dit, sí que la suporta entre esclatxes de fúria i de fatiga, però no pot alimentarla. Simplement se la mira des de la distància de la superestructura que és.

La ciutat de l'alegria. Calcuta és inclosa des de fa temps en les rutes turístiques que persegueixen el Nepal com a destinació, i així són molts els occidentals que van a raure en el seu polsós aeroport internacional, ben distint dels eficients aeroports indis. Gràcies a la novel·la de Dominique Lapierre *La ciudad de la alegría* i a la pel·lícula del mateix títol que protagonitzava l'insult Patrick Swayze, els conductors de *rickshaws* fan l'agost transportant els visitants que volen trobar aquesta part de Calcuta. A la pel·lícula, es tractava d'un retall de l'urbs on la pobresa era superlativa i on s'arraïmaven leprosos i desemparats màxims. Però la ciutat de l'alegria és Calcuta sencera, i els transportistes giren i giren conduint els occidentals vers alguna de les parts de la metròpoli especialment desafavorides. Transitar per la ciutat ja és un espectacle màxim, sobretot si s'hi escauen les celebracions de Durga Puja, màximes festes religioses del lloc, que converteixen la ciutat en la meravella que voldries preservar fins a morir, de tanta essència de glòria que se'n vessa. Les carreteres de Calcuta són un caos circulatori gargantuesc, inimaginable però harmoniós: ningú no topa amb ningú, per una mena de bioritme en què

PREMIS EL TEMPS 1996

EL TEMPS

convoca per segon any consecutiu els seus premis, que consten de nou categories i que seran lliurats públicament a València el 26 d'octubre de 1996 en el transcurs del sopar dels XXV Premis Octubre.

Necessitem ara la col·laboració de tots els lectors del nostre setmanari perquè trieu les persones o entitats que, al vostre parer, en són mereixedores per tal de reconèixer, així, la labor feta en aquest últim any en cadascuna d'aquestes modalitats i que ha significat un pas endavant per a la nostra cultura i el nostre país.

Us agraïrem, per tant, que ompliu i ens retorneu la butlleta adjunta, abans del 25 de setembre de 1996, a:

Edicions del País Valencià, SA (Premis EL TEMPS 1996)
Av. del Baró de Càrcer, 40, 13a - 46001 VALÈNCIA

ATORGUE EL MEU VOT A:

Premi de Cinema:

Premi de Teatre:

Premi de Música:

Premi d'Esport:

Premi d'Arts Plàstiques:

Premi de Comunicació:

Premi de Medi Ambient:

Premi de Solidaritat:

Premi de Difusió Internacional de la Cultura Catalana:

EL TEMPS



PABLO SANJUAN



Una de les herències culturals conservades amb més zel per les classes altes de la ciutat són les curses de cavalls de pura sang. Baix, un dels milers de nens que viuen pels seus propis mitjans en el carrer. Per sobreviure s'organitzen en grups.

tothom ignora els senyals de trànsit i es regeix per un equilibri més alt i profund. Si hom mira endalt, pot veure els corbs, sargantanes de foscor que furten el menjar al mínim descuit. Els elefants, animals de connotacions sagrades, igual que les vaques omnipresents, et toquen l'esquena perquè els poses unes rúpies a la trompa que passaran a les mans de l'*elephant boy* (el seu conductor) que a cavall d'aquest et donarà les gràcies per la divina deferència. A les vores dels carrers, els *coolies* caminen descalços i transporten bo-

Els elefants, animals de connotacions sagrades, et toquen l'esquena perquè els poses unes rúpies a la trompa.

PABLO SANJUAN



lics de mercaderies descominals. Serveixen per a això: per transportar qualsevulla cosa per molt pocs diners, per provar de subsistir sota el pes de tot. Les dones intocables treballen com a salvatges perforant les carreteres mentre unes altres transporten aigua en gerres de plàstic sobre el cap, envoltades en saris que les enrotllen com la llengua multicolor més depurada. A les entranyes de la ciutat, el mercat negre de Calcuta és ple de deixalles de tigre a bon preu, l'animal més orgullós de la creació, capolat i humiliat per l'home fins que les autoritats índies no es decidiren a controlar-ne la matança il·legals i les exportacions a la Xina, i sembla que amb un cert èxit. La presència xinesa a Calcuta és important; és l'única ciutat d'Índia amb *Chinatown*. Però el govern bengalí ha decidit de clausurar les adoberies que impulsaven el barri xinès, i no se sap quin final pot tenir aquesta part de l'urbs. Un govern tradicionalment presidit pel Partit Comunista de l'Índia (en realitat pels marxistes coalitzats en l'aliança magna formada en 1977 entre el Partit Comunista de Bengala Occidental i el Front d'Esquerres) i que ha fet preponderar la figura d'un home, Jyoti Basu, clau per al manteniment de l'actual govern central des de les últimes eleccions, que varen dur la defenestració del Partit del Congrés i del treball de la dinastia Nehru-Ghandi, víctima de la purulència de costums de l'autosocialisme suficient que havien edificat. Ara el nacionalisme radical indi brama al subcontinent de la mà del Bharativa Janata Party (BJP) i un antiislamisme militant, que pot dur al país a la ratlla d'un esclat volcànic (després de l'hinduisme, la religió musulmana és la segona en nombre de seguidors en un país on es barallen trenta creences místiques que adoren un total de tres milions de déus).

La perla de l'imperi. El nacionalisme indi va nàixer, en gran part, a Calcuta, i també aquella força de la valoració pròpia de l'Índia que en va possibilitar la independència en 1947. Però en



PABLO SANJUAN

Calcuta, el missatge de Mahatma Gandhi no va ser plenament entès, i molts actes terroristes s'ollaren de sang les seues elevades paraules: els mitjans la protesta partien en Calcuta d'uns cors rabiosos. I el cor de Gandhi era sobrehumà, i era més enllà de l'herència d'odi de la ciutat. Els orígens d'aquesta daten del 1690, quan Job Charnock, agent de la Companyia de les Índies Orientals britànica va organitzar un negoci comercial entre els pobles de Sutanati, Govindpur i Kalikata, aprop del riu Hoogly, un dels braços del riu sagrat, el Ganges. Calcuta era la confluència inicial d'aquest territori i un gran avantatge per als anglesos perquè era un port fluvial situat en el nord-est del continent, aprop del Golf de Bengala. Fins fa poc, el port de la ciutat monopolitzava el 40% del comerç de l'Índia, i els anglesos en feren el segon cap i casal de l'imperi. La joia de la corona, mare d'una classe intel·lectual arrelada i potent, Calcuta és encara el centre financer més gran del país, i aproximadament el quarta part dels crèdits bancaris d'Índia provenen de la ciutat. Però, a poc a poc, aquesta intel·lectualitat i preeminència senyorial es girà contra els britànics, sobretot arran de dos fets: les matances d'indis per l'exèrcit britànic de Fort William en 1757 i la Jallianawalla Bagh en 1919, que feren que la repulsió de l'anglès, ja viva en Calcuta, es propagara per tot el subcontinent. De fet, el trasllat a Nova Delhi de la



PABLO SANJUAN

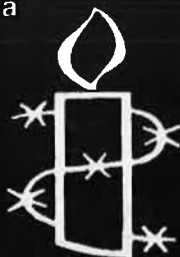


Diàriament i en diferents punts de la ciutat desenes d'organitzacions humanitàries munten consultoris ambulants (dalt). El Victoria Memorial Hall (al costat), avui museu històric de la ciutat, és el vestigi més important de la "sobirania britànica" que es pot trobar en tot l'Índia. Data de l'any 1906 i és construït de marbre blanc.

Amnistia Internacional

informe anual 1996 en català

UNA OBRA BÀSICA PER A
 CONÈIXER LA SITUACIÓ DELS
 DRETS HUMANS A TOT EL MÓN.
 PAÍS PER PAÍS.



3.200 ptes. (tramesa per correu inclosa)
 Envia per fax o per correu, junt amb el teu nom
 i la teva adreça, còpia del comprovant de l'ingrés
 en el compte de la Caixa de Catalunya
 núm. **2013-0618-70-0200417948**

Amnistia Internacional

Alfons XII, 19-21. 08006 Barcelona
 Fax: 200 77 57 Tel: 209 35 36

PABLO SANJUAN



La decadència i la intensa activitat es barregen en el centre que fou l'antiga capital de l'Índia britànica: l'Esplanade Square (dalt). Baix, un home penja d'un autobús en el seu trajecte per la ciutat.

capitalitat índia en 1911 fou degut als contundents actes terroristes que se succeïen en Calcuta. Com a record de l'antiga capitalitat, hi resten les carreres dels pura sang i l'actual museu d'història, el Victoria Memorial Hall, construït en marbre a imitació del Taj Mahal, en què es destaca la imatge de la reina Victoria, l'antiga emperadriu de l'Índia. Aquí, s'hi poden veure enamorats, camperols i executius amb telèfon mòbil i cotxe Maruti model de luxe: una altra de les paradoxes d'aquesta terra, de vessall de contrastes, en un país

**Mentre les castes
altes despenen
milions en casoris,
el dot és el martiri
de les classes
baixes. Tres mil
dones se suïciden
cada any.**

PABLO SANJUAN



amb bomba atòmica i pressupostos militars anuals que volten els 20.000 milions de dòlars, però dessagnada per la fam i la tradició.

Mentre els membres de les castes altes despenen milions en casoris, el dot és el martiri de les classes baixes, que s'esdernegen per regalar a la família del nuvi el bo i millor. Les estadístiques diuen que tres mil dones se suïciden cada any. La veritat és una altra: moltes són assassinades perquè el nuvi puga tornar a casar-se i apoderar-se d'un altre dot. Moltes es cremen a la pira funerària del marit. I no en llogarets xicotius, no, sinó en Bombai i Calcuta, en les ciutats regne. És el gran deute de l'Índia: què deixar i què no d'una tradició laberíntica, tan profunda i bella com l'ànima que l'abraça, però amb rèmores ancestrals que deïfiquen comportaments cruels. El feminisme indi es nota a Calcuta. No té a veure, com a Occident, amb el rol sexual (els matrimonis hi són encara concertats, en el subcontinent, i el concepte d'enamorament o de divorci no hi valen; a més, la pràctica del sexe s'hi imbrica en un dèdal de religió i de tradició ancestral), sinó en el de la recerca de la igualtat laboral. A Thakurbari Tagore, la casa on va viure Rabindranath Tagore avui és una universitat i hi acudeixen moltes xiques que demanen llocs de responsabilitat socials. Com la Biblioteca Nacional o el Palau dels Escriptors, Thakurbari Tagore és capdavantera en la poderosa activitat intel·lectual de Bengala, la més fervorosa de l'Índia.

Però des d'aquest frenesí mental no és possible de comprendre Calcuta, ciutat, com diuen, vital en el trajecte que separa Roma i Tòquio. Calcuta i la seua voracitat s'han de comprendre, o acceptar elèctricament des dels budells, des de dintre. Com eixes amants caníbals que xuclen els ossos del company fins a la medul·la i el deixen confús i adolorit, però en una gaubança nerviosa, estranyament plaent.

Joan M. Oleaque